

ОСНОВАНЪ 1916 ГОДИНА

София, 25 май 1941 год.

Броятъ 3 лева

31

Брой 133

12

СТР.

ВЕСТНИКЪ НА ВЕСТНИЩАТА

ИЗДАНИЕ НА ДРУЖЕСТВОТО НА СТОЛИЧНИТЕ ЖУРНАЛИСТИ

СОЛУНЪ ВЪ ПОГЛЕДА НА БЪЛГАРИТЪ ОТЪ ВЪЗРАЖДАНЕТО

Кирилъ и Методий оставиха надъ Чертаятъ и границитѣ на утрешна Солунъ едно сияние, което за насъ, българитѣ, никога не потъмнѣ. Родниятъ градъ на светитѣ братя остана навѣки свързанъ съ тѣхното име и съ тѣхния подвигъ. Но не е само това мистично обаяние, което ни привлича неотразимо къмъ Солунъ. Солунъ е естествената столица на Македония, и отъ когато нашето племе се засели въ тая земя; то се е стремѣло къмъ него съ всичкия гласъкъ на историческитѣ необходимости. Още въ VII вѣкъ на четири пѣти славяно-българитѣ въ Македония сж обсаждали Солунъ. Смѣлитѣ образи на Куберъ и Пребжда се открояватъ въ тая ранна зора. Българскитѣ царе не забравиха завета на своитѣ предци. Тоя заветъ Калоянъ го запечата съ своята трагична смъртъ предъ Солунъ.

Възраждането, което възкреси спомена за всичкитѣ слави и за всичкитѣ устреми на миналото, откри предъ българскитѣ очи и свѣтлата чѣрта на Бѣлото море: то стана недѣлима частъ отъ народнитѣ въжделения. Църковнитѣ въпросъ не бѣ само борба за църковна самостоятелностъ; той бѣ и борба за границитѣ на бъдещата българска държава. Гръцката патриаршия, следъ дълга съпротива, бѣше склонила най-сетне да признае една българска църква, но съ условие, че тя ще се ограничава между Дунава и Балкана. Инакъ тя застрашваше да обяви българския народъ за схизматиченъ. Руската политика, въ желанието си да предотврати единъ разколъ въ православнието, съветваше да се приеме това предложение, оставайки на бъдещето да донесе по-пълна победа. Имаше между българскитѣ водители крайни поклонници на руското влияние и малолѣвници въ силата на българския духъ — това бѣха пораженцитѣ на онова време — които бѣха готови да понесатъ исканата жертва. Но тогава се издигна могщиятъ и непримиримъ отпоръ на бранителитѣ на българското племенно наследство. Тѣ заявиха, че нѣма разрешение на българския въпросъ, безъ българско единство и че приемането на една българска църква безъ всички български земи е една измѣна къмъ отечественитѣ сѣдбини. Въ тѣхнитѣ очи Тракия и Македония трѣбваше да бждатъ така неразлъжна частъ отъ българската народна църква, както северна България. Д-ръ Чомаковъ, непреклонниятъ защитникъ на идеята за недѣлимостта на българското отечество, имаше предвидъ най-особено епархитѣ, чрезъ които българскиятъ народъ достига до Бѣлото море. Неуморно той обяснявалъ на българскитѣ дейци по църковния въпросъ, че съ границитѣ на българската църква ще се

чертаатъ и границитѣ на утрешна България и ги канѣлъ да бждатъ неотстъпчиви до последна крайностъ. Еднажъ, когато се извършвалъ голѣмъ натискъ за едно помирение съ гръцката патриаршия съ цената на жертви отъ Македония и Тракия, той събрахъ по-първитѣ български у дома си въ Орта-къой (Цариградъ) и имъ казашъ: „Господа, България има нужда отъ Бѣло море. Черно море е езеро. Народитѣ, които нѣматъ море, сж осждени да погинатъ. Имайте предвидъ това и решавайте“. Такъвъ единъ езикъ, държанъ предъ едно голѣмо събрание, всрѣдъ турската столица, бѣ една нечувана смѣлостъ отъ д-ръ Чомакова. „Слушателитѣ му, бележи единъ неговъ животописецъ, се вковали на мѣстата си отъ тия толкова дръзки думи“. Следъ това, партията на непомирението се увеличила. Тя най-сетне възтържествува съ образуването на българската екзархия.

Нѣма никакво съмнение, че подъ Бѣломорнието, като вѣковно въжделение и племенно право на българския народъ, водителитѣ отъ епохата на Възраждането разбираха на първо мѣсто Солунъ. По тоя предметъ се държа на 27 февруарий и 6 мартъ 1870 г., въ Книжевното дружество въ Браила, една сказка, която много добре изтъква тоя български стремежъ. Въпросътъ за Солунъ бѣ тогава на дневенъ редъ предвидъ на разнитѣ проекти за свързването му чрезъ желѣзници съ срѣдната Европа. Ето какъ сказчикътъ развигъ, както той го предава, своя редъ на мисли:

„Като разглеждаме добре географическото положение на Македония, каква посока иматъ нейнитѣ рѣки, планини и пр.; при това, като вземаме предвидъ историята на оная земя отъ една страна, а отъ друга новото особено направление на предполагаемия най-ближежъ пѣтъ за всемирната търговия на срѣдна Европа съ Индия презъ Суецкия каналъ, ще видиме, че Македония не подиръ много време (като се направи желѣзницата между Солунъ и Бѣлградъ презъ София и Нишъ) ще стане най-главната порта на този търговски пѣтъ и ключътъ на тази порта ще бжде, безъ съмнение, Солунъ“.

По-нататъкъ сказчикътъ добавяше: „Ако това е така, тогава отъ пѣлото ни отечество сама Македония, съ Солунъ начело, се явява най-сгодно мѣсто за главно срѣдоточие на всичкитѣ наши залягания за правилното развитие и напредване на българския народъ, въ всѣко отношение“.

Въ такъвъ обликъ българитѣ виждаха България въ 1870 г. Думата „Българийка“ трѣбваше да бжде измислена по-късно.